

تجارت جهانی بررسی می کند دلار ۲۰۰ هزار تومان و آینده تولید مناطق آزاد

تجارت جهانی گزارش می کند حرکت انزلی به سوی اقتصاد دریایی

تخصص، هدیه ویژه ما به بازرگانان

دوره جامع و رایگان اینکوترمز ۲۰۲۰

کاربرد اینکوترمز ۲۰۲۰ در صادرات و واردات

مدرس: دکتر رحیم محترم

مهمترین ویژگی های دوره:

- استفاده از تصاویر و ویدیوهای بسیار مفید در باب عملیات بندری و ترخیص
- بررسی تحلیلی هر کدام از قواعد اینکوترمز ۲۰۲۰
- نوروز آموزش بازرگانی
- کاربرد اینکوترمز ۲۰۲۰ در صادرات و واردات

زبان مشترک تجارت جهانی را بیاموزید.

۰۹۰۳۱۱۴۲۹۳۸

Mtsway

به عبارت دیگر

پارس جنوبی در انتظار نفس تازه

محمد لوری آیکتار معاون اقتصادی موسسه تجارت جهانی

تجارت جهان: تازه ترین تحولات پارس جنوبی از بازشدن دریاچه ای که تاکنون به دلیل مشکلات اقتصادی و سیاسی در دسترس نبوده است. این دریاچه که به دلیل مشکلات اقتصادی و سیاسی در دسترس نبوده است، اکنون به دلیل مشکلات اقتصادی و سیاسی در دسترس نیست.

یادداشت روز

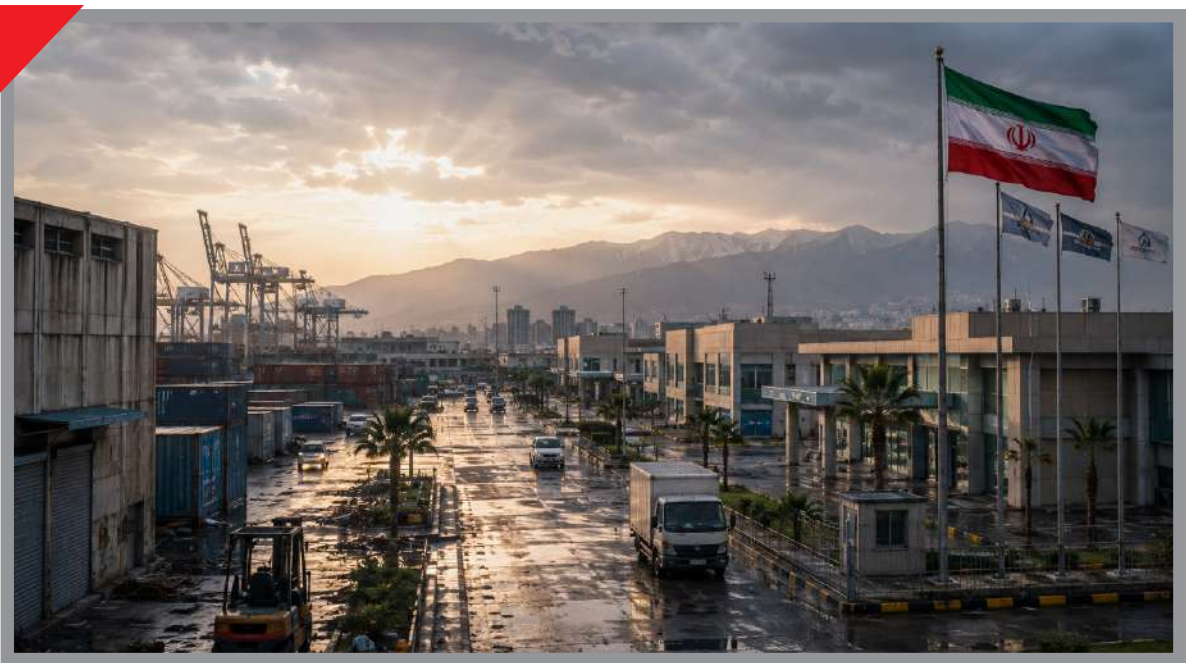
صادرات در تله سیاست گذاری مناقض

نگین گودرزی مدیر تحریریه

تجارت جهان: تازه ترین تحولات تجارت خارجی نشان می دهد ظرفیت صادرات ایران همچنان بالاست، اما بی ثباتی مقررات، مشکلات بازگشت ارز و اختلال های لجستیکی، فاصله میان «توان صادراتی» و «درآمد واقعی صادرات» را بیشتر کرده است. توسعه صادرات در ایران بار دیگر به یکی از محورهای اصلی سیاست گذاری اقتصادی تبدیل شده است؛ اما مشکل اصلی اینجاست که هنوز میان شعارهای صادرات محور و واقعیت میدان تجارت فاصله زیادی وجود دارد. در روزهای اخیر، از افزایش همکاری های مرزی و توسعه مسیرهای صادراتی تا بازگشت فعالیت صادراتی در برخی مرزها خبرهای مثبتی منتشر شده، اما همزمان فعالان اقتصادی همچنان با موانعی مواجه اند که می تواند مزیت های موجود را خنثی کند. یکی از مهم ترین نشانه ها، تحولات تجارت غیرنفتی در ماه های اخیر است. گزارش های منتشر شده از کاهش ارزش تجارت غیرنفتی در چهار ماه نخست سال ۱۴۰۵ حکایت دارد؛ مسئله ای که اختلال در مسیرهای حمل و نقل و شرایط ناشی از جنگ را نیز در آن مؤثر دانسته اند. از سوی دیگر، بازارهای منطقه ای همچنان فرصت قابل توجهی برای ایران هستند. عراق یکی از مهم ترین مقاصد صادراتی کشور باقی مانده و حتی از ثبت صادرات ۱۲ میلیارد دلاری به این کشور خبر داده شده است. تجارت ایران و افغانستان نیز از ۳۰۵ میلیارد دلار عبور کرده و دو غارون سهم مهمی در این مبادلات دارد. این ارقام نشان می دهد مشکل ایران

تجارت جهانی گزارش می‌دهد

دلار ۲۰۰ هزار تومانی و آینده تولید مناطق آزاد

تجارت جهان

عبور نرخ دلار از مرز ۲۰۰ هزار تومان، معادلات تولید در مناطق آزاد را وارد مرحله‌ای تازه کرده است؛ جهش هزینه مواد اولیه و تجهیزات از یک سو و افزایش جذابیت صادرات از سوی دیگر، می‌تواند آینده این مناطق را به تصمیم‌های ارزی و سیاست‌های حمایتی گره بزند.

دلار در بازار آزاد ایران در روزهای اخیر از مرز ۲۰۰ هزار تومان عبور کرده و حتی در معاملات روز جاری تا محدوده ۲۰۳ هزار تومان نیز گزارش شده است. این اتفاق صرفاً یک رکورد تازه در بازار ارز نیست؛ بلکه برای بخش تولید، به‌ویژه واحدهایی که وابستگی بالایی به مواد اولیه، ماشین‌آلات و قطعات وارداتی دارند، به معنای تغییر جدی در ساختار هزینه‌هاست. در این میان، مناطق آزاد موقعیتی متفاوت دارند. این مناطق از یک طرف به دلیل دسترسی آسان‌تر به تجارت خارجی، معافیت‌ها و ظرفیت‌های صادراتی، می‌توانند از افزایش نرخ ارز منتفع شوند و کالاهای تولیدشده در آنها در بازارهای خارجی رقابت‌پذیرتر شوند. از طرف دیگر، اگر تولیدکننده برای ادامه فعالیت خود به واردات مواد اولیه و تجهیزات وابسته باشد، افزایش نرخ ارز می‌تواند تمام مزیت ناشی از رشد درآمد صادراتی را خنثی کند.

دوروی یک سکه

افزایش نرخ ارز برای تولیدکننده‌ای که بخش قابل توجهی از فروش خود را به بازار خارجی اختصاص داده، الزاماً خبر بدی نیست. زمانی که محصول با هزینه‌های ریالی تولید و با ارز به فروش می‌رسد، افزایش نرخ تبدیل ارز می‌تواند درآمد ریالی صادرکننده را افزایش دهد.

اما این معادله زمانی به نفع تولید تمام می‌شود که سهم داخلی تولید بالا باشد. اگر تولیدکننده برای ساخت یک محصول مجبور باشد بخش عمده مواد اولیه، قطعات، ماشین‌آلات یا فناوری مورد نیاز خود را وارد کند، دلار ۲۰۰ هزار تومانی به همان اندازه که درآمد صادراتی را افزایش می‌دهد، هزینه تولید را نیز بالا می‌برد.

به همین دلیل، مسئله اصلی برای مناطق آزاد فقط «قیمت دلار» نیست؛ بلکه میزان وابستگی تولید به ارز است. هرچه زنجیره تولید داخلی‌تر و ارزش افزوده ایجادشده در داخل بیشتر باشد، افزایش نرخ ارز می‌تواند فرصت بیشتری برای صادرات ایجاد کند. در مقابل، هرچه تولید به مونتاژ و واردات وابسته‌تر باشد، جهش ارزی می‌تواند فشار بیشتری بر تولیدکننده وارد کند.

فرصت تازه برای صادرات

مناطق آزاد از ابتدا با هدف تقویت تجارت خارجی، جذب سرمایه و توسعه تولید صادرات محور ایجاد شدند. با این حال، یکی از انتقادهای قدیمی نسبت به عملکرد این مناطق، فاصله میان ظرفیت‌های قانونی آنها و میزان واقعی صادرات و تولید بوده است.

آمارهای اعلام‌شده درباره عملکرد هشت ماهه سال ۱۴۰۴ نشان می‌دهد صادرات کالا و خدمات مناطق آزاد به ۹۹۴ میلیون دلار رسیده که نسبت به ۸۳۶ میلیون دلار در مدت مشابه سال قبل، رشد ۱۹ درصدی داشته

است. در همین دوره، سرمایه‌گذاری داخلی نیز رشد ۳۰ درصدی و سرمایه‌گذاری خارجی رشد قابل توجهی را تجربه کرده است.

این آمار نشان می‌دهد ظرفیت صادراتی مناطق آزاد وجود دارد، اما در شرایط فعلی می‌توان از افزایش نرخ ارز به عنوان عاملی برای تقویت این ظرفیت استفاده کرد؛ مشروط به اینکه سیاست ارزی، تولیدکننده واقعی را هدف قرار دهد. دلار گران‌تر می‌تواند قیمت تمام‌شده ریالی کالاهای تولید داخل را در مقایسه با رقبای خارجی پایین‌تر نشان دهد و در نتیجه، فرصت بیشتری برای ورود به بازار کشورهای همسایه ایجاد کند. مناطق آزاد ارس، انزلی، ماکو، اروند، قشم و چابهار به دلیل موقعیت جغرافیایی خود می‌توانند از این فرصت برای توسعه صادرات منطقه‌ای استفاده کنند. روی دیگر ماجرا، افزایش هزینه تولید است. کارخانه‌ای که مواد اولیه خود را با ارز خریداری می‌کند، با هر موج افزایشی دلار با هزینه بیشتری مواجه می‌شود. افزایش قیمت ماشین‌آلات، قطعات یدکی، مواد شیمیایی، تجهیزات صنعتی و حتی هزینه حمل‌ونقل خارجی، می‌تواند فشار مضاعفی بر واحدهای تولیدی وارد کند.

در چنین شرایطی، تولیدکننده دو انتخاب دارد؛ یا افزایش هزینه را به قیمت محصول منتقل کند که نتیجه آن کاهش قدرت رقابت در بازار داخلی و حتی خارجی است، یا بخشی از حاشیه سود خود را کاهش دهد تا بازار را حفظ کند.

برای واحدهای کوچک و متوسط مستقر در مناطق آزاد، گزینه دوم نیز

گزارش کوتاه

گزارش کوتاه

ماهشهر؛ پتروشیمی در محاصره چالش‌ها

تجارت جهان

صنعت پتروشیمی ماهشهر در حالی همچنان یکی از مهم‌ترین قطب‌های صنعتی کشور است که هم‌زمانی فشارهای امنیتی، مشکلات نیروی انسانی و ابهام درباره تداوم تولید، آسیب‌پذیری این منطقه را بیش از گذشته آشکار کرده است.

ماهشهر بار دیگر در مرکز توجه صنعت پتروشیمی قرار گرفته است؛ اما نه فقط به دلیل ظرفیت تولید و نقش آن در اقتصاد ایران. تازه‌ترین اخبار نشان می‌دهد این منطقه با مجموعه‌ای از چالش‌های درهم‌تنیده مواجه است؛ چالش‌هایی که اگر برای آنها راه حل پایدار طراحی نشود، می‌تواند مزیت صنعتی ماهشهر را به نقطه ضعف تبدیل کند.

پس از حملات اخیر، گزارش‌هایی درباره وضعیت فعالیت واحدهای پتروشیمی ماهشهر منتشر شد. در یکی از تازه‌ترین گزارش‌ها، سلامت زیرساخت‌های صنعتی و آب‌شیرین‌کن‌های منطقه تأیید شده، اما هم‌زمان اعلام شده بود که فعالیت شیفت شب در مقطعی با حدود ۳۰ درصد ظرفیت ادامه داشته است. این موضوع نشان می‌دهد حتی در صورت حفظ زیرساخت‌ها، تداوم تولید در شرایط بحرانی به‌سادگی امکان‌پذیر نیست.

مسئله مهم‌تر، وضعیت نیروی انسانی است. در ماه‌های اخیر گزارش‌هایی از اعتراض کارگران، مشکلات قراردادهای نگرانی درباره امنیت شغلی منتشر شده است. از جمله در خردادماه، قراردادهشت کارگر شرکت پایانه‌ها و مخازن پتروشیمی

ماهشهر پس از اعتراضات صنفی و پیگیری مطالبات قانونی لغو شد.

این اتفاق در منطقه‌ای که بخش بزرگی از اقتصاد محلی آن به صنعت پتروشیمی وابسته است، نمی‌تواند صرفاً یک اختلاف اداری تلقی شود. وقتی کارگر از امنیت شغلی خود مطمئن نباشد و هم‌زمان فاصله میان درآمد و هزینه‌های زندگی افزایش پیدا کند، طبیعی است که فشار اجتماعی در کنار فشار اقتصادی تشدید شود.

گزارش‌های تازه‌تر نیز از ادامه مشکلات کارگری در ماهشهر حکایت دارد؛ از اخراج نیروها و دستمزدهای پایین گرفته تا اجرا نشدن برخی احکام باگشت به کار. این وضعیت باتصویری که معمولاً پتروشیمی به‌عنوان صنعتی برخوردار و پردرآمد ارائه می‌شود، فاصله قابل توجهی دارد.

ماهشهر سال‌هاست بخش مهمی از

زنجیره ارزش پتروشیمی ایران را در خود جای داده، اما پرسش اساسی همچنان پابرجاست: سهم جامعه محلی از این ثروت چقدر است؟ اگر توسعه صنعتی نتواند هم‌زمان اشتغال پایدار، امنیت شغلی، زیرساخت شهری و رفاه اجتماعی ایجاد کند، صرف افزایش ظرفیت تولید نمی‌تواند به معنای توسعه متوازن باشد. از سوی دیگر، تمرکز گسترده واحدهای صنعتی در یک منطقه، ضرورت سرمایه‌گذاری جدی‌تر در پدافند، ایمنی و زیرساخت‌های پشتیبان را دوچندان می‌کند. تجربه اختلال در ظرفیت تولید پس از بحران‌های اخیر نشان داد که تاب‌آوری پتروشیمی فقط به سالم ماندن نیروی انسانی، انرژی و حمل‌ونقل نیز باید توان ادامه فعالیت در شرایط دشوار را داشته باشند.

سیستان در تله بحران‌های انباشته

تجارت جهان

سیستان در روزهایی که با طوفان، گردوغبار، خاموشی و کمبود زیرساخت دست‌وپنجه نرم می‌کند، همچنان میان وعده‌های توسعه و واقعیت‌های فرساینده زندگی مردم گرفتار است؛ وضعیتی که نشان می‌دهد بخشی از مشکلات منطقه دیگر با اقدامات مقطعی قابل مدیریت نیست.

سیستان بار دیگر در کانون مجموعه‌ای از بحران‌های هم‌زمان قرار گرفته است؛ بحران‌هایی که هرکدام به تنهایی می‌توانند زندگی روزمره مردم را مختل کنند، اما در این منطقه روی یکدیگر انباشته شده‌اند.

تازه‌ترین گزارش‌ها از تداوم ورزش بادهای شدید و خیزش گردوخاک در شمال سیستان و بلوچستان حکایت دارد و زایل، منطقه سیستان و هامون همچنان در معرض کاهش کیفیت هوا قرار دارند.

مسئله فقط یک پدیده جوی نیست. طوفان‌های گردوخاک در سیستان، نشانه‌ای از شکنندگی محیط زیست منطقه است؛ محیطی که سال‌ها با خشکسالی و کاهش منابع آبی دست‌وپنجه نرم کرده است. هرچند در ماه‌های گذشته خبرهایی از آبیگری تالاب هامون و بهبود نسبی شرایط منتشر شد، اما تداوم خشکسالی و وابستگی اکوسیستم منطقه به منابع آبی فرامرزی، همچنان آینده هامون را شکننده نگه داشته است.

در کنار بحران آب و هوا، مسئله انرژی نیز فشار مضاعفی بر مردم وارد می‌کند. انتشار جدول‌های متعدد خاموشی در سیستان و بلوچستان نشان می‌دهد تأمین پایدار برق

همچنان یکی از چالش‌های جدی استان است. در منطقه‌ای که گرمای شدید و طوفان زندگی روزمره را دشوار کرده، خاموشی صرفاً یک اختلال خدماتی نیست؛ بلکه مستقیماً بر سلامت، کسب‌وکار، کشاورزی و کیفیت زندگی خانوارها اثر می‌گذارد.

از سوی دیگر، اخبار مربوط به کشف محموله‌های بزرگ سوخت قاچاق در مناطق مرزی نیز بار دیگر مسئله اقتصاد مرزی را برجسته کرده است. کشف نزدیک به یک تن مواد مخدر در یکی از عملیات‌های مرزی اخیر و گزارش‌های متعدد درباره قاچاق سوخت، نشان می‌دهد اقتصاد غیررسمی همچنان در بخشی از نوار مرزی فعال است.

نکته قابل تأمل اینجاست که برخورد انتظامی با قاچاق، اگرچه ضروری است، اما به تنهایی نمی‌تواند ریشه مسئله را حل کند. وقتی فرصت‌های پایدار شغلی، زیرساخت

تجارت جهان

منطقه آزاد ارس در تازه‌ترین تحولات خود، همزمان با تقویت زیرساخت‌های لجستیکی، توسعه تولید و تجارت، پیگیری تشکیل اتاق بازرگانی مستقل و حرکت به سمت انرژی‌های تجدیدپذیر، بیش از گذشته در مسیر تبدیل شدن به یکی از پیشران‌های اقتصادی شمال غرب کشور قرار گرفته است.

منطقه آزاد ارس در روزهای اخیر بار دیگر در کانون توجه سیاست‌گذاران اقتصادی قرار گرفته است؛ منطقه‌ای که مزیت جغرافیایی آن در همسایگی کشورهای جمهوری آذربایجان و ارمنستان، دسترسی به مسیرهای ترانزیتی و برخورداری از ظرفیت‌های صنعتی و کشاورزی، امکان تبدیل شدن آن به یک محور مهم تجارت منطقه‌ای را فراهم کرده است. تازه‌ترین اظهارات مسئولان نیز نشان می‌دهد نگاه به ارس از یک منطقه صرفاً تجاری فاصله گرفته و به سمت نقش آفرینی گسترده‌تر در تولید، لجستیک، انرژی و صادرات حرکت می‌کند.

در همین چارچوب، معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه در سفر اخیر به ارس، توسعه این منطقه را دارای ظرفیت تبدیل شدن به پیشران تولید و تجارت در شمال غرب کشور دانست. تأکید بر ظرفیت‌های صنعتی، تجاری و ترانزیتی ارس نشان می‌دهد سیاست‌گذار اقتصادی به دنبال استفاده حداکثری از موقعیت مرزی این منطقه است؛ موقعیتی که در صورت تکمیل زیرساخت‌ها می‌تواند ارتباط میان بازار ایران و بازارهای قفقاز و حتی مسیرهای گسترده‌تر اوراسیا را تقویت کند.

لجستیک؛ برگ برنده ارس

یکی از مهم‌ترین تحولات اخیر ارس، تمرکز بر توسعه مرکز لجستیک مرزی است. راه‌اندازی و ارتقای سریع زیرساخت‌های این مرکز با هدف افزایش تاب‌آوری شبکه حمل‌ونقل و تقویت ترانزیت زمینی کشور دنبال می‌شود. اهمیت این موضوع از آنجا ناشی می‌شود که تجارت منطقه‌ای دیگر صرفاً به میزان تولید یا واردات وابسته نیست؛ سرعت جابه‌جایی کالا، هزینه حمل، خدمات گمرکی و دسترسی به مسیرهای مطمئن نیز سهم تعیین‌کننده‌ای در رقابت اقتصادی مناطق مرزی دارند.

ارس از این منظر می‌تواند یک مزیت متفاوت داشته باشد. نزدیکی به مرزهای شمالی کشور، دسترسی به مسیرهای بین‌المللی و قرارگرفتن در محدوده‌ای که می‌تواند به کریدورهای تجاری منطقه متصل شود، ظرفیت آن را ایجاد کرده است که بخشی از جریان تجارت زمینی کشور از مسیر این منطقه عبور کند.

اگر سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های لجستیکی با اصلاح فرآیندهای اداری و گمرکی همراه شود، ارس می‌تواند از یک مقصد تجاری به یک «گره لجستیکی» تبدیل شود؛ تغییری که اثر آن فقط در درآمد‌های منطقه آزاد دیده نخواهد شد و می‌تواند برای استان آذربایجان شرقی و اقتصاد ملی نیز ارزش افزوده ایجاد کند.

یکی دیگر از خبرهای مهم روزهای اخیر، حمایت استاندار آذربایجان شرقی از تشکیل اتاق بازرگانی مستقل در منطقه آزاد ارس است. این موضوع از سوی فعالان اقتصادی منطقه به عنوان گامی برای تقویت نقش بخش خصوصی دنبال شده است.

تجارت جهانی گزارش می‌دهد

ارس؛ موتور تازه تجارت شمال غرب

وجود یک ساختار منسجم برای نمایندگی بخش خصوصی می‌تواند در هماهنگی میان سرمایه‌گذاران، تولیدکنندگان، صادرکنندگان و دستگاه‌های اجرایی اثرگذار باشد. در منطقه‌ای که بخش قابل توجهی از ظرفیت آن به تجارت فرامرزی و سرمایه‌گذاری وابسته است، ارتباط مستقیم‌تر میان فعالان اقتصادی و نهادهای تصمیم‌گیر می‌تواند روند شناسایی مشکلات و ارائه راهکار را سریع‌تر کند.

این اتفاق همچنین می‌تواند به تقویت برند اقتصادی جلفا و ارس در بازارهای منطقه‌ای کمک کند. زمانی که سرمایه‌گذار خارجی با شریک تجاری به دنبال انتخاب یک مسیر برای فعالیت اقتصادی است، تنها مشوق‌های مالی برای او اهمیت ندارد؛ ثبات مقررات، دسترسی به خدمات تجاری، سرعت امور اداری و وجود نهادهای حرفه‌ای برای پشتیبانی از فعالیت اقتصادی نیز تعیین‌کننده است.

ارس و مسیر تازه انرژی

در کنار تجارت و لجستیک، ارس در حوزه انرژی نیز در حال حرکت به سمت ظرفیت‌های جدید است. خبر آماده‌سازی نیروگاه خورشیدی ۲۰۰ هکتاری منطقه آزاد ارس برای بهره‌برداری، یکی از مهم‌ترین نشانه‌های این تغییر رویکرد است.

توسعه انرژی خورشیدی برای منطقه‌ای مانند ارس فقط یک پروژه زیست‌محیطی نیست. دسترسی پایدار به انرژی برای واحدهای صنعتی و

گزارش کوتاه

لامرد؛ توسعه روی ریل ناتمام

برخی زیرساخت‌های حیاتی حرکت کرده است.

در حوزه آب نیز عملیات اجرایی دومین پروژه آب‌شیرین‌کن لامرد با اعتبار ۵۵۸ میلیارد ریال آغاز شده است. از سوی دیگر، پیگیری فازهای دوم و سوم گازرسانی به منطقه ویژه اقتصادی نیز در دستور کار قرار گرفته است. این پروژه‌ها ضروری‌اند، اما سؤال مهم‌تر زمان بهره‌برداری و میزان اثرگذاری واقعی آنهاست؛ زیرا صنایع انرژی‌بر بدون آب، گاز و برق پایدار عملاً نمی‌توانند با ظرفیت کامل فعالیت کنند.

در بخش اعتبارات شهرستان نیز برای سال ۱۴۰۵ رقم ۴۴۰ میلیارد تومان اختصاص یافته که نسبت به سال قبل ۲۷ درصد افزایش دارد. افزایش اعتبار در ظاهر خبر مثبتی است، اما در شرایط تورمی اقتصاد ایران، رشد اسمی بودجه لزوماً به معنای افزایش واقعی قدرت اجرای پروژه‌ها نیست.

گزارش کوتاه

پارسیان؛ بندری که هنوز تشنه زیرساخت است

تجارت جهان ورود نخستین محموله ۳۰ هزار و ۵۷۵ تنی پودر آلومینا به بندر پارسیان، نشانه‌ای از فعال‌تر شدن ظرفیت‌های لجستیکی این منطقه است؛ اما پشت این خبر مثبت، پرسش قدیمی همچنان پابرجاست: آیا زیرساخت‌های پارسیان با وعده‌های بزرگ صنعتی هم‌سرعت شده‌اند؟

پارسیان بار دیگر در کانون اخبار صنعتی هرمزگان قرار گرفته است؛ این بار نه با وعده یک طرح تازه، بلکه با ثبت یک عملیات واقعی در بندر. بر اساس آخرین گزارش‌ها، بیش از ۳۰ هزار و ۵۷۵ تن پودر آلومینا برای نخستین بار در بندر منطقه ویژه اقتصادی پارسیان تخلیه شد و این محموله با استفاده از حدود یک هزار و ۳۰۰ دستگاه کامیون بومی به بندرعباس انتقال یافت. این اتفاق می‌تواند نشانه‌ای از حرکت بندر پارسیان از مرحله ظرفیت‌سازی به سمت استفاده عملیاتی از زیرساخت‌ها باشد.

اما یک محموله نمی‌تواند تمام ضعف‌های یک منطقه صنعتی را پنهان کند. پارسیان سال‌هاست با وعده تبدیل شدن به یکی از قطب‌های صنایع انرژی‌بر، فولاد و پتروشیمی معرفی می‌شود؛ منطقه‌ای که قرار است میزبان سرمایه‌گذاری‌های بزرگ و هزاران فرصت شغلی باشد. در تازه‌ترین اظهارات، هدف ایجاد ۲۳ هزار شغل مستقیم تا سال ۱۴۱۲ مطرح شده و از پیشرفت پروژه‌های آب، برق، گاز، راه و بندر سخن گفته شده است.

مشکل اصلی دقیقاً همین فاصله میان

«هدف‌گذاری» و «تحقق» است. صنایع انرژی‌بر بدون آب پایدار، برق مطمئن، گاز کافی، شبکه حمل‌ونقل و بندر کارآمد نمی‌توانند به تولید پایدار برسند. بنابراین، هرچه تعداد وعده‌های صنعتی افزایش یابد اما زیرساخت‌ها با همان سرعت جلو نروند، خطر تبدیل شدن پارسیان به مجموعه‌ای از پروژه‌های نیمه‌تمام بیشتر می‌شود. از سوی دیگر، ورود محموله آلومینا اگرچه برای بندر پارسیان خبر مثبتی است، اما باید پرسید ارزش افزوده اصلی این فعالیت کجا ایجاد می‌شود. انتقال مستقیم محموله به بندرعباس نشان می‌دهد که هنوز بخشی از زنجیره لجستیکی در خارج از منطقه انجام می‌شود. این موضوع لزوماً ضعف نیست، اما نشان می‌دهد پارسیان هنوز تا تبدیل شدن به یک هاب کامل صنعتی و تجاری فاصله دارد.

حتی در سطح مدیریتی نیز هشدارهایی درباره نحوه پیشبرد این پروژه مطرح شده

است. احمد جباری، نماینده غرب هرمزگان، تأکید کرده که منطقه ویژه اقتصادی انرژی بر پارسیان نباید به محلی برای «روزمه‌سازی افراد غیرمتخصص» تبدیل شود؛ انتقادی که نشان می‌دهد حساسیت نسبت به کیفیت مدیریت و اجرای پروژه‌ها جدی است. پارسیان امروز بیش از آنکه به شعارهای تازه نیاز داشته باشد، به زمان بندی شفاف، سرمایه‌گذاری واقعی و گزارش دقیق از پیشرفت پروژه‌ها نیاز دارد. اگر بندر بتواند از تخلیه محموله‌های محدود به یک شبکه پایدار لجستیکی برسد و زیرساخت‌های آب، برق، گاز و حمل‌ونقل همزمان تکمیل شوند، وعده تبدیل پارسیان به قطب صنعتی می‌تواند معنا پیدا کند. در غیر این صورت، خطر آن وجود دارد که «پارسیان آینده» همچنان در قالب وعده باقی بماند، در حالی که سرمایه و فرصت‌های شغلی واقعی به مناطق آماده‌تر منتقل شوند.

تجارت جهانی گزارش می‌کند

حرکت انزلی به سوی اقتصاد دریایی

رشد تجارت از مسیر بنادر

تجارت جهان بندرانزلی در تازه‌ترین تحولات اقتصادی و عمرانی، همزمان با افزایش ۷۰ درصدی واردات کالا از بنادر گیلان، تقویت نقش بندر کاسپین در تجارت منطقه‌ای و آغاز گام‌های تازه برای احیای تالاب، نشانه‌هایی از حرکت به سمت یک دوره جدید از رونق اقتصادی و گردشگری را نشان می‌دهد.

بندرانزلی در روزهای پایانی مردادماه، بیش از گذشته در کانون تحولات اقتصادی و زیست محیطی گیلان قرار گرفته است؛ شهری که از یک سو ظرفیت‌های بندری و تجاری آن در حال پررنگ‌تر شدن است و از سوی دیگر، ضرورت حفاظت از تالاب و منابع طبیعی آن به یکی از مهم‌ترین اولویت‌های مدیریت استان تبدیل شده است. مجموعه این تحولات نشان می‌دهد انزلی دیگر صرفاً یک مقصد گردشگری یا یک بندر سنتی نیست، بلکه می‌تواند در معادلات جدید تجارت شمال کشور نقش مهم‌تری ایفا کند.

یکی از مهم‌ترین اخبار اقتصادی روزهای اخیر، اعلام رشد ۷۰ درصدی واردات کالاهای اساسی از بنادر انزلی و کاسپین در پنج ماه گذشته است. بر اساس اعلام استاندار گیلان، در این مدت حدود ۶۰۰ هزار تن کالای اساسی از جمله گندم و روغن از طریق این بنادر وارد کشور شده است.

این آمار برای انزلی اهمیت ویژه‌ای دارد؛ زیرا افزایش حجم تجارت در شرایط فعلی اقتصاد ایران تنها به معنای افزایش تردد کشتی‌ها نیست، بلکه می‌تواند زنجیره‌ای از فعالیت‌های اقتصادی شامل حمل‌ونقل، انبارداری، خدمات بندری، ترخیص کالا، توزیع و اشتغال را فعال کند.

اهمیت این موضوع زمانی بیشتر می‌شود که جایگاه بنادر شمالی در تجارت ایران در حال تغییر است. محدودیت‌ها و فشارهای موجود بر برخی مسیرهای تجارت خارجی باعث شده مسیرهای دریای خزر و بنادر شمالی بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرند. در چنین شرایطی، انزلی و کاسپین می‌توانند نقش مکملی برای مسیرهای جنوبی کشور داشته باشند و بخشی از فشار موجود بر شبکه حمل‌ونقل را کاهش دهند.

کاسپین؛ موتور جدید تجارت

در کنار بندر انزلی، بندر کاسپین نیز به یکی از مهم‌ترین ظرفیت‌های منطقه آزاد انزلی تبدیل شده است. برنامه‌های توسعه حمل‌ونقل و لجستیک در این منطقه با هدف افزایش سهم گیلان از تجارت خارجی کشور دنبال می‌شود. مدیرعامل منطقه آزاد انزلی نیز از حرکت این منطقه به سمت تبدیل شدن به هاب حمل‌ونقل ایران سخن گفته و توسعه خطوط ریلی را یکی از محورهای این مسیر دانسته است.

وجود اتصال ریلی بندر کاسپین به شبکه سراسری،

سر مقاله

ناصر حسینی
رئیس پیشین سازمان برنامه و بودجه آذربایجان غربی

تجارت جهان سردیدی نیست که اهتمام موثر

برای تجارت بین‌الملل زمینه‌های گسترش روابط بین‌الملل را نیز فراهم می‌کند. همین‌طور مفروض هست که به شرط استقرار نظام تدبیر و حکمرانی خوب، گسترش تجارت بین‌الملل باعث رشد و توسعه کشورها و طبیعتاً افزایش تولید ناخالص داخلی و بهبود درآمد سرانه مردم می‌شود. در این مسیر یکی از هدف‌گذاری‌های مهم برای کشورهای جهان، عضویت در سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای به ویژه سازمان تجارت جهانی با هدف کاهش هزینه‌های مبادله و گسترش تجارت بین‌الملل هست.

جمهوری اسلامی ایران نیز از این قاعده مستثنی نیست و علی‌رغم اینکه هنوز عضو سازمان تجارت جهانی نشده است اما تلاش می‌کند با عضویت در پیمان‌ها و معاهدات منطقه‌ای و گسترش روابط با همسایگان حجم تجارت خارجی را افزایش و خلاء عدم حضور در سازمان تجارت جهانی را جبران نماید. البته نباید از نظر دور داشت که دوران متمادی بهره‌مندی از درآمد سرشار نفت، توجه به دیگر حوزه‌های تجارت بین‌الملل را دچار اختلال و سایه‌ی صادرات نفت را بر کل تجارت کشور به نحو غم‌باری حاکم کرده است.

حجم تجارت خارجی کشور در سال‌های بعد از انقلاب فراز و فرودهای مختلفی را طی کرده و عمدتاً بر پایه‌ی

یک مزیت مهم برای منطقه محسوب می‌شود؛ زیرا حمل‌ونقل ترکیبی دریایی و ریلی می‌تواند هزینه و زمان جابه‌جایی کالا را کاهش دهد و مسیر تجارت با کشورهای حاشیه خزر و همچنین بازارهای آسیای مرکزی را جذاب‌تر کند.

از همین منظر، آینده انزلی فقط در افزایش واردات خلاصه نمی‌شود. اگر ظرفیت‌های بندری بایل، جاده، انبارهای استاندارد و خدمات لجستیکی تکمیل شود، این منطقه می‌تواند از یک نقطه تخلیه و بارگیری کالا به یک زنجیره کامل تجاری تبدیل شود؛ زنجیره‌ای که ارزش افزوده بیشتری برای اقتصاد محلی ایجاد خواهد کرد.

رشد تجارت زمانی برای مردم انزلی اهمیت واقعی پیدا می‌کند که به سرمایه‌گذاری و اشتغال منجر شود. منطقه آزاد انزلی در سال‌های اخیر تلاش کرده ظرفیت‌های گردشگری، صنایع‌دستی، تجارت و سرمایه‌گذاری را در کنار فعالیت‌های بندری توسعه دهد. در تازه‌ترین اقدامات نیز برنامه برگزاری نمایشگاه آثار ثبت ملی و بین‌المللی صنایع‌دستی در منطقه آزاد انزلی با هدف

گسترش همکاری‌های گردشگری و صنایع‌دستی مطرح شده است. این اتفاق می‌تواند برای اقتصاد شهری اهمیت داشته باشد؛ زیرا صنایع‌دستی و گردشگری برخلاف برخی فعالیت‌های بزرگ صنعتی، امکان توزیع درآمد میان کسب‌وکارهای کوچک و متوسط را نیز دارند.

هتل‌ها، رستوران‌ها، فروشگاه‌ها، بازارهای محلی، حمل‌ونقل شهری و فعالان صنایع‌دستی می‌توانند از افزایش حضور گردشگران و مسافران منتفع شوند. از سوی دیگر، جایگاه جغرافیایی انزلی در کنار دریای خزر و نزدیکی به منطقه آزاد، فرصتی کم‌نظیر برای ترکیب گردشگری و تجارت ایجاد کرده است. اگر این دو ظرفیت در قالب یک برنامه منسجم توسعه پیدا کنند، انزلی می‌تواند نه فقط مقصد سفر، بلکه مقصد سرمایه‌گذاری نیز باشد.

با وجود اخبار مثبت اقتصادی، آینده انزلی بدون توجه جدی به تالاب قابل تصور نیست. تالاب انزلی مهم‌ترین سرمایه طبیعی و یکی از شناخته‌شده‌ترین نمادهای این شهر است و وضعیت آن مستقیماً بر گردشگری، محیط زیست و کیفیت زندگی مردم اثر می‌گذارد.

در هفته‌های اخیر اقدامات جدیدی برای احیای تالاب مطرح شده است. مدیرعامل آب منطقه‌ای گیلان از اولویت طرح‌های هیدرودینامیک و کنترل رسوب برای احیای تالاب خبر داده و اعلام شده است که طرح‌های اضطراری برای جلوگیری از خشک شدن بخش‌هایی از تالاب مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

همچنین فرمانداری انزلی از تشکیل دبیرخانه یاکارگروه فرعی احیای تالاب در شهرستان خبر داده است؛ اقدامی که می‌تواند هماهنگی میان دستگاه‌های مختلف را بیشتر کند و موضوع تالاب را از سطح اظهارنظرهای پراکنده به سمت برنامه‌ریزی منسجم‌تر ببرد.

اهمیت این اقدامات زمانی روشن‌تر می‌شود که بدانیم کاهش تراز آب خزر، ورود فاضلاب‌های شهری و گسترش گونه‌های مهاجم از جمله عواملی هستند که وضعیت تالاب را تحت فشار قرار داده‌اند.

بنابراین، رونق اقتصادی انزلی باید همزمان با احیای محیط زیست دنبال شود. بندری که تجارت آن توسعه پیدا کند اما تالایش آسیب ببیند، در بلندمدت بخشی از مزیت اصلی خود را از دست خواهد داد.

آذربایجان غربی و فرصتی به نام «مرز»

جایگاه ترکیه در مبادلات تجاری ایران هست.

در این ارتباط هدف‌گذاری ۳۰ میلیارد دلاری برای افق تجارت ایران و ترکیه نیز نشان از اهمیت روابط تجاری برای این دو کشور دارد.

همسایگی جمهوری اسلامی ایران با کشور ترکیه صرفاً از طریق استان آذربایجان غربی محقق می‌شود و نقش گمرکات مهمی مانند بازرگان، رازی و سرو در مبادلات کالا و مسافر با کشور ترکیه بسیار مهم و استراتژیک هست.

استان آذربایجان غربی به عنوان تنها استان کشور که مرز مشترک با کشور ترکیه دارد از ویژگی‌ها و ظرفیت‌های منحصر به فردی از منظر ژئوپلیتیکی و طبیعی برخوردار هست که در صورت فعال سازی آنها می‌تواند نقش متمایزی ایفا کرده و به جایگاه ویژه‌ای در سطح کشور دسترسی پیدا کند.

آذربایجان غربی با دارا بودن بیشترین مرزهای زمینی کشور (۹۶۷ کیلومتر مرز) و همجواری با سه کشور ترکیه، عراق و آذربایجان و برخورداری از مناطق آزاد و ویژه و حداقل ۹ گمرک رسمی، زمینه‌های درخور توجهی را در حوزه‌ی «مرز» دارا هست.

تعدد کشورهای مرتبط و همچنین کانون‌های مرزی موجود و ظرفیت‌های کربدوری ارتباط بین‌الملل (ترکیه، عراق، قفقاز، سوریه، شرق اروپا و...) در مقایسه با دیگر استانهای کشور بستر بی‌نظیری را برای توسعه‌ی فعالیت‌های مرتبط به این استان بخشیده است؛ به نحوی که به جرات و یقین می‌توان گفت «

مرز» مزیت منحصر بفرد آذربایجان غربی است.

گرچه نباید از این نکته نیز غفلت کرد که استان در تاریخ سیاسی خود چالش‌های متعددی را در ارتباط با مسائل مرزی تجربه کرده است، اما اینک به مدد تحول در مفاهیم اقتصاد مرز و نیز در سایه‌ی استقرار امنیت پایدار مجال مغتنمی هست که «مرز» نه به عنوان محدودیت و تهدید بلکه فرصتی برای پویایی اقتصادی و گسترش روابط بین‌الملل نگریسته شود و از منافع و مزیت‌های آن بهره‌ی مناسب و درخور گرفته شود.

البته ناگفته پیداست که ظرفیت‌های گردشگری، کشاورزی و معدن در گونه‌ها و بسترهای متنوع استان از دیگر ویژگی‌های آذربایجان غربی هست که عقلانیت و تدبیر مناسب در بهره‌مندی هوشمندانه از آنها می‌تواند اقتصاد استان را در تراز مطلوبی قرار دهد.

از همین منظر طرح مهم مطالعات آمایش سرزمین آذربایجان غربی که توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان انجام و در سال ۱۳۹۹ به تصویب رسیده است، یک سند مهم بالادستی است که موضوع بهره‌مندی استان از فرصت «مرز» را در کانون توجه خود قرار داده و بخش قابل توجهی از شروط خروج استان از تله‌ی محرومیت را به بهره‌مندی هوشمندانه از این فرصت منوط کرده است.

مطالعات آمایش سرزمین، آذربایجان غربی را در مقیاس فراملی – مشروط به تحقق مطلوب سناریوها و راهبردهای تدوین شده- به عنوان «دروازه اروپا» مشخص و معین کرده است.

همین‌طور در این طرح مصوب، آذربایجان غربی در مقیاس فراملی با بهره‌مندی از نقش لجستیک،

گردشگری در کنار اقتصاد

یکی دیگر از نشانه‌های ظرفیت بالای انزلی، پیوند میان ورزش، گردشگری و طبیعت است. برگزاری مسابقات قایقرانی دختران و پسران در تالاب انزلی به مناسبت هفته دولت و روز دریای خزر، نمونه‌ای از ظرفیت‌هایی است که می‌تواند به توسعه ورزش‌های آبی و شناسایی استعدادهای جدید کمک کند. انزلی از معدود شهرهای ایران است که می‌تواند همزمان گردشگری دریایی، تالابی، ورزشی و تجاری را توسعه دهد. این تنوع اگر با برنامه‌ریزی درست همراه شود، وابستگی اقتصاد شهر به یک فصل خاص گردشگری را نیز کاهش می‌دهد.

در چنین شرایطی، توسعه زیرساخت‌های شهری، ساماندهی ساحل، افزایش کیفیت خدمات گردشگری و ارتقای حمل‌ونقل عمومی باید در کنار پروژه‌های بندری قرار گیرد. گردشگری موفق تنها با جاذبه طبیعی شکل نمی‌گیرد؛ کیفیت خدمات و تجربه مسافر نیز تعیین‌کننده است.

فرصت انزلی برای آینده

مجموع تحولات اخیر نشان می‌دهد انزلی در مقطعی قرار گرفته که می‌تواند از ظرفیت‌های قدیمی خود استفاده‌ای تازه کند. افزایش تجارت از مسیر بنادر، توسعه بندر کاسپین، ظرفیت منطقه آزاد، تقویت حمل‌ونقل ریلی و توجه دوباره به گردشگری، مجموعه‌ای از فرصت‌ها را پیش روی این شهر قرار داده است. رشد ۷۰ درصدی واردات کالا از بنادر گیلان و ورود حدود ۶۰۰ هزار تن کالای اساسی در پنج ماه گذشته، یکی از روشن‌ترین نشانه‌های افزایش اهمیت مسیرهای شمالی است.

اکنون مسئله اصلی این است که این رشد به یک روند پایدار تبدیل شود. انزلی برای عبور از اقتصاد صرفاً خدماتی و رسیدن به جایگاهی اثرگذار در تجارت منطقه‌ای، نیازمند سرمایه‌گذاری مستمر در زیرساخت، تسهیل فعالیت بخش خصوصی و هماهنگی میان دستگاه‌های اجرایی است.

در این میان، حفاظت از تالاب نیز نباید در حاشیه قرار گیرد. اگر توسعه اقتصادی با محیط زیست همراه شود، انزلی می‌تواند الگویی از پیوند تجارت، گردشگری و طبیعت در شمال کشور باشد.

چشم‌انداز پیش‌روی بندرانزلی، با توجه به تحولات اخیر، بیش از هر زمان دیگری به سمت اقتصاد دریامحور، تجارت منطقه‌ای و گردشگری تخصصی حرکت می‌کند. مهم آن است که این فرصت‌ها به پروژه‌های واقعی، اشتغال پایدار و افزایش درآمد مردم شهر تبدیل شوند.

انزلی ظرفیت آن را دارد که در نقشه جدید تجارت شمال ایران جایگاه پررنگ‌تری پیدا کند؛ جایگاهی که تحقق آن، بیش از هر چیز به استمرار سرمایه‌گذاری و مدیریت هماهنگ نیاز دارد.

ترانزیت، بازرگانی و گردشگری می‌تواند به عنوان دروازه ارتباطات بین‌الملل کشور قلمداد شود.

البته طرح یادشده به دیگر ظرفیت‌های آذربایجان غربی نیز توجه داشته و تصویب نموده است که استان در نقش ملی برخوردار از کشاورزی نوین، معدن و فعالیت‌های دانش‌بنیان و با برخورداری از زنجیره‌های صنعتی مرتبط با نقش ملی و بهره‌گیری از تنوع قومی – فرهنگی موجود و بسط فرصت‌های برابر به استانی در مسیر توسعه، امن، متعامل، با زیست‌بومی پایدار، منسجم و یکپارچه بتواند چشم‌انداز سرزمین تالاب‌ها، تاج زاگرس، دروازه‌ی اروپا و رنگین‌کمان فرهنگ‌ها را برای منطقه محقق نماید.

تاکید این یادداشت توجه به ظرفیت‌های بی‌نظیر استان آذربایجان غربی به ویژه مزیت منحصر به فرد آن در حوزه‌ی «مرز» و روابط بین‌الملل بود. بار دیگر به عنوان یکی از کسانی که همواره دغدغه توسعه‌ی کشور و استان را دارد تاکید می‌کنم که مرز نه محدودیت و تهدید بلکه فرصتی برای پویایی، بهبود فضای اقتصادی و تعاملات بین‌الملل و در یک کلمه مجال و فرصتی برای توسعه است.

آذربایجان غربی می‌تواند و باید با عقلانیت، تدبیر و بهره‌مندی هوشمندانه از «فرصت مرز» ضمن اخذ اختیارات لازم از مسئولان ارشد کشور زمینه‌های توسعه‌ی پایدار، همه‌جانبه و متوازن خود را بیش از گذشته هموار نماید و با خروج از تله‌ی محرومیت، افزایش درآمد سرانه، رفاه اقتصادی و اجتماعی و بهبود شاخص‌های توسعه‌انسانی را برای مردمان خود به ارمغان بیاورد.